

ingediend op **956** (2021-2022) – Nr. 5
20 april 2022 (2021-2022)

Tekst aangenomen door de plenaire vergadering

van het voorstel van resolutie

van Maurits Vande Reyde, Inez De Coninck, Tinne Rombouts,
Andries Gryffroy, Orry Van de Wauwer en Paul Van Miert

over het verbeteren van de toegankelijkheid
van de publieke gebouwen en de publieke ruimte
in Vlaanderen

Documenten in het dossier:

- 956** (2021-2022)– Nr. 1: Voorstel van resolutie
- Nr. 2: Amendement
- Nr. 3: Verslag
- Nr. 4: Amendement

Het Vlaams Parlement,

- gelet op:
 - 1° het Vlaamse regeerakkoord 2019-2014;
 - 2° de beleidsnota Gelijke Kansen, Integratie en Inburgering 2019-2024 (*Parl. St. VI.Parl. 2019-20, nr. 141/1*);
 - 3° de beleidsnota Omgeving 2019-2024 (*Parl. St. VI.Parl. 2019-20, nr. 135/1*);
 - 4° het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, goedgekeurd door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties op 13 december 2006;
 - 5° het decreet van 10 juli 2008 houdende een kader voor het Vlaamse gelijkekansen- en gelijkekansenbehandelingsbeleid;
 - 6° het besluit van de Vlaamse Regering van 5 juni 2009 tot vaststelling van een gewestelijke stedenbouwkundige verordening inzake toegankelijkheid, hierna de Vlaamse Toegankelijkheidsverordening te noemen;
 - 7° het decreet van 28 maart 2014 houdende machtiging tot oprichting van het privaatrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap Toegankelijk Vlaanderen in de vorm van een private stichting;
 - 8° het eindrapport Evaluatieonderzoek Vlaamse Toegankelijkheidsverordening van Inter, het agentschap Toegankelijk Vlaanderen;
 - 9° de hoorzitting van 24 juni 2020 in het Vlaams Parlement in de vergadering van de Verenigde Commissies voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en Inburgering en voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie over het evaluatieonderzoek van de Vlaamse Toegankelijkheidsverordening door het agentschap Inter (*Parl. St. VI.Parl. 2019-20, nr. 416/1*);
 - 10° het feit dat een integraal toegankelijke leefomgeving de sleutel is tot een samenleving waarin iedereen gelijke kansen heeft;
 - 11° het Vlaams Horizontaal Integratie- en Gelijkekansenbeleidsplan 2020-2024, dat conform doelstelling 8 wil werk maken van de toegankelijkheid van publieke gebouwen en van de publieke ruimte, en van de dienstverlening van de Vlaamse en de lokale overheden;
- overwegende dat:
 - 1° de toegankelijkheid van openbare gebouwen en van de publieke ruimte een onmiskenbare voorwaarde is voor echte integrale toegankelijkheid in Vlaanderen;
 - 2° er een toegankelijkheidsreflex nodig is bij elke beleidskeuze en elke ingreep in de publieke ruimte en in het publieke gebouwenpatrimonium;
 - 3° er in Vlaanderen ruimte is voor verbetering op het vlak van de toegankelijkheid van openbare gebouwen en van de publieke ruimte;
 - 4° aandacht hiervoor bij ontwerp, plannings- en uitvoeringsfase de toegankelijkheid significant kan verbeteren;
 - 5° het een misvatting is dat een verhoogde toegankelijkheid automatisch tot zeer grote uitgaven leidt;
 - 6° de kennis en expertise op het vlak van integrale toegankelijkheid nog te beperkt en te verspreid zijn;
 - 7° uit het Evaluatieonderzoek Vlaamse Toegankelijkheidsverordening blijkt dat:
 - a) de Vlaamse Toegankelijkheidsverordening niet altijd correct toegepast en nageleefd wordt;
 - b) zichtbare resultaten op het vlak van toegankelijkheid sinds de invoering van de Vlaamse Toegankelijkheidsverordening op het terrein maar mondjesmaat merkbaar zijn;
 - c) de huidige Vlaamse Toegankelijkheidsverordening onvoldoende hefboomen biedt om de gewenste integrale toegankelijkheid – of zelfs maar een basis-toegankelijkheid – van het openbaar gebouwenpatrimonium te realiseren, onder meer doordat er te weinig controle of handhaving wordt uitgeoefend, economische belangen prevaleren, de toepassing van de verordening

- bij renovaties en erfgoedpanden moeilijk en duur is, en architecten onvoldoende kennis over toegankelijkheid hebben;
- 8° in het Evaluatieonderzoek Vlaamse Toegankelijkheidsverordening de volgende hefbomen voor een betere toegankelijkheid worden aanbevolen:
- de regelgeving verduidelijken en toepassen;
 - een betere toepassing van de regelgeving ondersteunen;
 - de performantie van de regelgeving controleren, handhaven en monitoren;
 - inzetten op een kenniscentrum voor toegankelijkheid;
 - positieve waardering gebruiken als impuls voor integrale toegankelijkheid;
 - een groeipad voor bestaande gebouwen uitwerken;
- 9° toegankelijkheid een van de tien doelstellingen is in het Vlaams Horizontaal Integratie- en Gelijkekansenbeleidsplan 2020-2024, dat de integrale toegankelijkheid als absolute kwaliteitsvoorwaarde vooropstelt en daarnaast wijst op de voorbeeldfunctie van de overheid, het stimuleren van de lokale besturen, de maatschappijbrede inzet op informatieverstrekking en een efficiënte, doelgerichte regelgeving met het oog op het bereiken van een basistoegankelijkheid van de bebouwde omgeving;
- 10° Vlaanderen al wel beschikt over een aantal flankerende initiatieven zoals de website www.toegankelijkgebouw.be, een telefonische helpdesk voor ontwerpers en omgevingsambtenaren en door Inter uitgewerkte adviezen;
- vraagt aan de Vlaamse Regering om:
- te zorgen voor een betere sensibilisering van private en publieke actoren op het vlak van de toegankelijkheid van publieke gebouwen en de publieke ruimte, bijvoorbeeld door een combinatie van de volgende middelen:
 - via sensibiliseringsacties de meerwaarde van toegankelijkheid beklemtonen, rekening houdend met de veranderende samenleving (vergrijzing, vermaatschappelijking van de zorg enzovoort) en met de toename van de groep van mensen voor wie toegankelijkheid absoluut noodzakelijk is om op een volwaardige manier te kunnen deelnemen aan de samenleving;
 - het belang beklemtonen van universal design, waarbij latere aanpassingen van gebouwen vermeden worden of met beperkte ingrepen en kosten doorgevoerd kunnen worden;
 - toegankelijkheid als kernkwaliteit naar voren schuiven in de werking van het Vlaamse bouwmeesterschap;
 - de uitdagingen van toegankelijkheid op de agenda plaatsen van het Vlaams Bouwoverlegcomité (VBOC) en oog hebben voor een realistische ontwerp- en bouwpraktijk;
 - de steden en gemeenten informeren over de mogelijkheden om hun gebouwenpatrimonium en publieke ruimte beter toegankelijk te maken;
 - vanuit de Vlaamse overheid het principe 'leiden door het goede voorbeeld te geven' toe te passen en te promoten voor de toegankelijkheid van publieke gebouwen. Dat betekent dat de Vlaamse overheid de goede praktijken voor toegankelijkheid toepast in de eigen bouwwerken en bekendmaakt bij de Vlaamse instellingen en lokale besturen. In de sector gebouwen en de sector openbaar domein van de Vlaamse overheid kan daarvoor onderzocht worden hoe het bestaande publiek toegankelijke patrimonium optimaal toegankelijk kan gemaakt worden;
 - ervoor te zorgen dat Inter over de noodzakelijke middelen kan beschikken om de toebedeelde taken efficiënt en effectief uit te voeren;
 - de regelgeving over de toegankelijkheid van openbare gebouwen te evalueren en bij te sturen, rekening houdend met de aanbevelingen in het Evaluatieonderzoek Vlaamse Toegankelijkheidsverordening en de bespreking in de hoorzitting in het Vlaams Parlement van 24 juni 2020. Daarbij kan de Vlaamse overheid gebruikmaken van een combinatie van de volgende middelen:
 - de Toegankelijkheidsverordening blijft het centrale instrument om de toegankelijkheid van openbare gebouwen te realiseren, maar moet

- inhoudelijk-technisch worden bijgestuurd om onjuiste interpretaties en procedurefouten te vermijden;
- b) het toepassingsgebied van de Toegankelijkheidsverordening blijft gefocust op publiek toegankelijke gebouwen en daaraan gelieerde buitenomgevingen. De regelgeving hoeft niet uitgebreid te worden met private wooneenheden, omdat daarvoor wordt ingezet op bewustmaking, sensibilisering en het delen van goede praktijken;
 - c) specifieke aandacht die nodig is om verschillende doelstellingen op elkaar af te stemmen en met elkaar te verzoenen, bijvoorbeeld die voor toegankelijkheid, erfgoed, energie-efficiëntie en veiligheid;
 - d) om ervoor te zorgen dat de Toegankelijkheidsverordening binnen het toepassingsgebied in de praktijk tot betere resultaten leidt, wordt er intensieve samenwerking met specifieke beleidsdomeinen en sectoren opgezet. Het is daarbij evenwel niet de bedoeling om van bovenaf en op een centraal gestuurde wijze nieuwe verplichtingen op te leggen per beleidsdomein of per sector. Daarbij kunnen de normen worden geëvalueerd en zo nodig worden aangepast;
 - e) er wordt onderzocht in hoeverre er per beleidsdomein en per sector, in overleg, een duidelijk ambitieniveau op maat kan worden vastgelegd;
 - f) de uitkomsten op het terrein – met name een betere en universele toegankelijkheid bij de ingebruikname – zijn daarbij essentieel en moeten de toetssteen vormen van een betere regelgeving over toegankelijkheid;
 - g) een mogelijk te onderzoeken hefboom is het gebruik van sectorspecifieke labeling;
 - h) er kan ook nagegaan worden hoe de al bestaande toegankelijkheidslabels kunnen worden omgevormd tot een eenvormig en transversaal toegankelijkheidslabel, rekening houdend met de eigenheid van elk domein;
- 5° het principe van het universeel ontwerp meer ingang te laten vinden bij het ontwerpen en het uittekenen van de bouwplannen. De volgende uitgangspunten zijn daarbij van belang:
- a) voor de opmaak van goede plannen is duidelijke regelgeving noodzakelijk. Ontwerpers kunnen anderzijds ook de mogelijkheid krijgen om een afwijkend voorstel te doen. Inter kan daarover een advies leveren op basis van de doelmatigheid en de kwaliteit van het voorstel, maar de vergunningverlenende overheid neemt de eindbeslissing. Op die manier blijft een kwaliteitsborging gegarandeerd, kan er toch een oplossing gevonden worden in specifieke situaties en kunnen innovatieve technieken gemakkelijker doorgang vinden. Steeds terugkerende afwijkingen kunnen vervolgens ook zo inspirerend zijn dat ze worden opgenomen in de regelgeving, waardoor de regelgeving permanent getoetst en afgestemd wordt op de praktijk;
 - b) er is meer aandacht voor toegankelijkheid nodig in de opleidingen. Ontwerpers en bouwers kunnen meer informatie krijgen tijdens de opleiding over de zeven basisprincipes van universal design. De concrete realisatie daarvan moet door de onderwijsinstellingen en in de desbetreffende opleidingen worden bepaald, en mag niet van bovenaf worden opgelegd;
 - c) ontwerpwedstrijden over toegankelijkheid kunnen nuttig zijn om de kennis en het besef over de toegankelijkheid van openbare gebouwen te vergroten, bijvoorbeeld bij studenten interieur, architectuur en productontwerp. De Vlaamse overheid kan samen met Inter en in samenwerking met het beleidsdomein Onderwijs en de organisatoren van de respectieve opleidingen de beste manier bepalen om toegankelijkheid beter te verankeren in de opleidingen. Zo wordt in overleg met de betrokken partners een permanent vormingsaanbod uitgebouwd voor ontwerpers, bouwers en ambtenaren die actief zijn in het werkveld om zo meer expertise op het terrein te realiseren;

- 6° lokale besturen, betrokken ambtenaren, ontwerpers en bouwers beter te ondersteunen in hun opdracht om universele toegankelijkheid in de praktijk te brengen. De volgende uitgangspunten zijn daarbij van belang:
- a) in overleg met de sectoren wordt een voldoende flankerend instrumentarium uitgebouwd om bouwers, ontwerpers en ambtenaren te ondersteunen in de uitvoering van hun taken. Zo kan er worden gedacht aan een modernisering van het handboek over toegankelijkheid (www.toegankelijkgebouw.be), met een slimme zoekfunctie, performante checklists en een sterk uitgebouwde eerstelijnsdesk;
 - b) er kan een volwaardige toegankelijkheidstoets bij de omgevingsaanvraag worden opgenomen, bijvoorbeeld door het invoeren van een adviesplicht voor bepaalde projecten;
 - c) er zal onderzocht worden hoe bij de fase van de oplevering de controle op toegankelijkheid bij de realisatie van projecten versterkt kan worden;
 - d) er kan onderzocht worden hoe de handhaving op de naleving van de regelgeving en de uitvoering van eventueel opgelegde voorwaarden verbeterd kan worden, rekening houdend met de performantie, de betaalbaarheid (ook voor de lokale besturen) en de haalbaarheid;
- 7° in blijvende monitoring te voorzien zodat de bovenstaande punten die leiden tot de verbetering van de toegankelijkheid van publieke gebouwen en de publieke ruimte, in de praktijk worden gegarandeerd en ingebed in een bredere Vlaamse toegankelijkheidsstrategie, die zal leiden tot de zichtbare en meetbare verbetering van de universele toegankelijkheid in Vlaanderen.